

ЕЛЕКТРОННЕ ПОРТФОЛІО ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ВИЩОЇ ШКОЛИ

А Проблема створення портфоліо педагога вищої школи активно обговорюється вітчизняною педагогічною спільнотою, насамперед, у зв'язку із можливістю виявлення, вивчення, узагальнення, презентації та впровадження авторського перспективного педагогічного досвіду, підвищення рівня науково-методичної компетентності педагога, оцінювання ефективності його професійної діяльності в процесі проходження ним кваліфікаційної атестації та сертифікації. Зміст статті висвітлює особливості та методiku створення педагогічних портфоліо різних типів і видів як інструменту узагальнення та оцінювання професійних досягнень педагога вищої школи з реалізації інноваційних практик на всіх етапах освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. На основі аналізу професійної компетентності та її ключових компетенцій розкривається сутність, мета, завдання, призначення та концептуальні положення компетентнісного підходу до процесу узагальнення і систематизації перспективного досвіду педагога вищої професійної школи.

Ключові слова: професійна компетентність; компетентнісний підхід; портфоліо педагога; електронне портфоліо; критерії оцінювання

Актуальність проблеми. Останнім часом Міністерством освіти і науки України прийнято низку нормативних освітніх документів, які регламентують необхідність представлення моніторингу результатів неперервної освіти фахівця. Політика прозорості та інформаційної відкритості закладів освіти повинна забезпечуватися оприлюднення результатів підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Зокрема, вбачається доцільним розміщення звітів про здобуті компетентності та результати навчання при підвищенні кваліфікації в електронному портфоліо педагогічного працівника на веб-сайті закладу освіти (роботодавця педагогічного працівника) або його засновника.

Управління освіти, науково-методичні центри та методичні кабінети при департаментах освіти різних регіонів України намагаються регламентувати форму та зміст портфоліо, однак визнають при цьому, що єдиних вимог до його створення не існує. Відмітимо, що визнається основним орієнтиром цього процесу є формулювання мети, завдань і функцій розроблення портфоліо педагога.

«Положення про сертифікацію педагогічних працівників», затверджене Постановою Кабінетом Міністрів

України від 27.12.2018 р. № 1190, стало поштовхом для реалізації технології портфоліо як інструменту виявлення та оцінювання рівня професійної компетентності педагогічних працівників, які майстерно володіють методиками компетентнісного навчання і новими освітніми технологіями та сприяють їхньому поширенню.

Відповідно до Постанови Президії НАПН України «Про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів на науково-організаційну і наукову діяльність НАПН України та забезпечення підвищення кваліфікації кадрів і спеціалістів у сфері освіти» з метою входження у вітчизняний і міжнародний освітній простір набуло чинності розпорядження ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України № 2-р від 15.01.2018 р. «Про підготовку електронного портфоліо науково-педагогічних працівників ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України». У сучасних умовах відкритого інформаційно-комунікаційного освітнього простору значного розповсюдження одержує створення е-портфоліо, що актуалізує дослідження його структури, функцій і потенціалу.

Мета статті. У сучасній системі освіти України створення е-портфоліо стає все популярнішою формою

науково-методичної діяльності педагога (педагогічного колективу), яка дає змогу перейти від адміністративної системи обліку результативності діяльності в системі оцінювання успішності педагога у навчально-організаційній і науково-методичній видах діяльності. Крім того, портфоліо – одна з аутентичних, тобто наближених до реального стану, форм оцінювання, яка орієнтована на процес самооцінювання. Саме тому метою статі є: аналіз, систематизація та узагальнення перспективного досвіду створення портфоліо педагога професійної школи; класифікація педагогічних портфоліо за змістом, формою та засобами їхнього створення; характеристика особливостей створення портфоліо різних типів і видів на основі компетентнісного підходу.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Поняття «портфоліо» прийшло до нас із Західної Європи XV–XVI сторіч. В епоху Відродження архітектори пропонували замовникам готові роботи і пропозиції своїх будівельних проєктів в особливій теці, яку називали «портфоліо». Документи, подані у таких теках, допомагали замовнику скласти враження про професіоналізм претендента для реалізації проєкту. У перекладі з італійської «портфоліо» – це «тека з документами», своєрідне «досьє» [4].

Сучасному педагогу необхідно бути не лише професійно компетентним і творчо активним, але й конкурентоспроможним, здатним гідно позиціювати себе серед колег. У цьому йому може допомогти підбірка матеріалів, структурованих у «портфоліо педагогічного працівника».

Професійний розвиток педагогічного працівника – тривалий процес, метою якого є розвиток особистості як професіонала. Без збору матеріалів, що ілюструють його освітню практику, без осмислення власних дій, аналізу їхньої результативності, готовності до самокритики та самовдосконалення педагог не може стати справжнім фахівцем.

Портфоліо – це набір матеріалів, які представляють систему діяльності й досягнення фахівця (колективу фахівців) у вирішенні актуальних завдань сфери його діяльності. Портфоліо – своєрідне «досьє досягнень», «папка спеціаліста», характеристика творчої особистості, *мета* якого – демонстрація професіоналізму та майстерності на практиці [2].

Проблемі використання е-портфоліо присвячено сучасні дослідження вітчизняних і зарубіжних педагогічних науковців. Так, у роботах Н. В. Морзе, Л. О. Варченко-Троценко та Н. В. Житеньова [3; 5] питання використання портфоліо розглядається як в аспекті результативності діяльності викладача, так і як засіб підвищення рівня конкурентоспроможності випускника на сучасному ринку праці. Досвід використання е-портфоліо охарактеризовано дослідниками [7] при навчанні школярів, учнів професійно-технічних навчальних закладів,

студентів університетів. Однак *недостатньо розкриті питання створення е-портфоліо як засобу узагальнення та оприлюднення професійних досягнень у системі післядипломної педагогічної освіти.*

Варто додати, що в США та Європі створення електронного портфоліо впроваджено у програми з підготовки майбутніх викладачів. У подальшому вони аналізуються щодо результатів їхньої діяльності, пошуку роботи, виявлення інформації для оцінки освітніх програм й акредитації закладу освіти тощо. Результати зарубіжного досвіду показують, що портфоліо є ефективним показником готовності педагога до самореалізації та самопрезентації результатів педагогічної діяльності [8].

Портфоліо педагога – це спосіб фіксування, накопичення матеріалів, що демонструють рівень його професіоналізму та уміння формулювати і розв'язувати завдання (проблеми) своєї педагогічної діяльності; опис у довільній формі освітніх і професійних здобутків педагога, який включає відомості про основні етапи навчання, професійного вдосконалення, включно з досягнутими результатами, інформацію про участь у проєктах, публікації, методичні розробки тощо. Це альтернативна форма оцінювання рівня професійної компетентності під час проведення експертної відповідності до кваліфікаційної категорії педагога. У портфоліо зазначаються основні напрями та завдання подальшого професійного вдосконалення діяльності педагога, можуть міститися копії відповідних документів.

Матеріали портфоліо документують продукт роботи педагога – *реальний практичний результат педагогічної діяльності*. Продукт портфоліо отримують у предметній формі чи у вигляді закінченої соціально значущої діяльності; він має бути доступним сприйняттю й оцінюванню, а також підтверджений документально.

Таким чином, *портфоліо* розуміємо як *одну із сучасних технологій узагальнення педагогічної діяльності, що дозволяє оцінювати процес і результати власної роботи.*

Викладення основного матеріалу. Проблема становлення і розвитку професіоналізму є загальнодержавною проблемою, вирішенню якої відводиться пріоритетне направлення. Невипадково основною метою освіти стає не проста сукупність знань, умінь і навичок, а заснована на них особиста, соціальна і професійна компетентність – уміння самостійно добувати, аналізувати й ефективно використовувати інформацію, вміння раціонально й ефективно жити і працювати у світі, що швидко змінюється.

Нині для ефективного формування професійної компетентності педагога, зокрема психолого-педагогічної та науково-методичної компетентності, стає необхідним запровадження ефективних інноваційних освітніх тех-

нологій, які будуть забезпечувати: орієнтацію педагогів вищої школи на проектування індивідуальної траєкторії професійного саморозвитку, формування рефлексії власної педагогічної діяльності, формування готовності до використання сучасних педагогічних і освітніх технологій і методів навчання, реалізацію всесвітньої доктрини «освіти впродовж усієї професійної кар'єри», «освіти впродовж життя» та дотримання концепції неперервної освіти. Також виникає необхідність використання нових технологій комплексного оцінювання результатів педагогічної діяльності в умовах неперервної освіти, коли основною метою є підвищення внутрішньої мотивації до професійного розвитку, сприяння активності та самостійності педагога, забезпечення можливості його навчання, взаємонавчання, самоосвіти, допомога у складанні плану самовдосконалення.

Технологія портфоліо реалізує ідею формулювання проблеми та визначає шляхи її розв'язання на основі різних типів портфоліо, які, за своєю суттю, виступають одночасно і технічним завданням, і джерелом інформації для осмислення варіантів ефективних дій (своєрідні «колектори»).

Основним призначенням портфоліо педагога вищої школи є демонстрація значущих результатів практичної діяльності та альтернативною формою оцінки професіоналізму і результативності його роботи при проведенні атестації на відповідність заявленій кваліфікаційній категорії.

До основних завдань педагогічного портфоліо треба віднести: виявлення рівня професійної компетентності педагога; об'єктивна оцінка його діяльності учасниками освітнього процесу, зокрема адміністрацією закладу освіти, педагогічним колективом, студентами; узагальнення і систематизація перспективного педагогічного досвіду; рефлексія педагогом власної освітньої діяльності; налаштування на підвищення свого фахового рівня та досягнення ліпших результатів; визначення напрямів і шляхів професійного зростання й розвитку; формування позитивного іміджу педагога.

Функції портфоліо педагога:

- *накопичувальна* (збір дидактичних і методичних робіт педагога);
- *моделююча* – є засобом формування моделі індивідуального педагогічного досвіду, оскільки дозволяє кожному педагогу виробляти свою індивідуальну стратегію навчання, свою педагогічну систему;
- *проектна* – матеріали портфоліо після узагальнення й аналізу можуть служити підставою для планування подальшої діяльності;
- *розвивальна* по відношенню до моделювання, планування, організації та проведення навчально-організаційного та науково-методичного процесів у закладі освіти;

- *демонстраційна* щодо презентації досягнень професійної майстерності педагога;
- *оцінно-стимулювальна* щодо результативності діяльності педагога та його рівня професійної компетентності;
- *рефлексивна* щодо моніторингу особистісного розвитку педагога.

Практична значущість портфоліо педагога вищої школи:

- можливість презентувати реальні результати своєї професійної діяльності;
- можливість визначати проблеми та перспективи у навчально-організаційній та науково-методичній видах діяльності;
- визнання необхідності підвищення рівня професійної компетентності за результатами кваліфікаційної атестації;
- можливість ліцензування, сертифікації, атестації, акредитації закладу освіти;
- можливість для адміністрації закладу освіти здійснювати неперервну діагностику та моніторинг результатів праці педагогічних працівників.

Існують різні практики створення педагогічного портфоліо, проте в сучасних умовах відкритого інформаційно-комунікаційного освітнього простору значного розповсюдження одержує методика створення портфоліо в електронній формі, що актуалізує дослідження його структури, функцій і потенціалу.

Під електронним портфоліо («e-портфоліо») розумімо систему управління інформацією, в якій використовуються електронні носії та сервіси для розміщення комплексу матеріалів, що демонструють надбання педагогом знань і умінь моделювати та реалізувати процес особистого професійного розвитку. До переваг електронного портфоліо треба віднести: сучасність, оперативність, функціональність, ефективність, ергономічність, відкритість і прозорість. Якщо паперовий еквівалент портфоліо являє собою папку з документами, то e-портфоліо демонструється у вигляді файлів на flash-накопичувачах, CD, HDD та інших носіях інформації [1; 3].

Також зустрічається поняття *веб-портфоліо* і визначається, як *веб-сторінка* чи *веб-сайт* педагога, який використовується ним для зберігання результатів проектно-дослідницької діяльності, особистих розробок, особистих досягнень. Веб-портфоліо – це системи електронного портфоліо, що є інтерактивними та налаштованими через веб-сайт.

Сенсу заперечувати ефективність «e-портфоліо» немає. Це швидко, зручно, надійно і, до речі, не завжди дешево. Але плюсів більше. Це вже зрозуміли і Сполучені Штати, і Європа. Таким чином, на сьогодні *перелік нових форм портфоліо* складається з таких: електронне порт-

фоліо, веб-портфоліо, паспорт компетенцій і кваліфікації, європейський мовний портфоліо (єдиний європейський зразок, прийнятий Радою Європи) тощо.

Педагогічні веб-ресурси різного спрямування з'явилися чи не разом із виникненням Всесвітнього павутиння, але певний час були доступні лише педагогам, які мали серед свого оточення професійних або аматорських веб-дизайнерів. Ситуація почала змінюватися з 2005 року, коли набули розповсюдження веб-сервіси другого покоління. Дещо згодом один із ключових концептів Web 2.0 – повне базування на веб-ресурси та робота саме в середовищі браузера – було підтримано у новіших сервісах, що з 2008 року отримали назву хмарних.

Потужні компанії – Google, Apple, Microsoft, Amazon – визначають підтримку хмарних обчислень як пріоритетний напрям. Сучасні хмарні сервіси надають користувачу через веб-інтерфейс як послугу програмне забезпечення, платформу чи інфраструктуру. У якості хмар-сховищ нині стали відомі Dropbox, Google Drive, Mega, One Drive, iCloud, Vox тощо. Хмарний офіс Microsoft Office Online додано до платформи Office365, офіс Google Docs розроблено для опрацювання стандартних офісних документів на Google Drive. Спеціально для освітніх цілей розроблено Google Apps Education Edition, що містить усі можливості професійного пакету: веб-додатки на основі хмарних обчислень, які надають студентам (учням, слухачам) і викладачам закладів освіти інструменти, необхідні для ефективного спілкування та спільної роботи. Для доступу до всіх можливостей Google потрібно через сторінку реєстрації отримати відповідний обліковий запис або ввійти до існуючого акаунту. Довідка Google надає підтримку в роботі. Активізувати певний сервіс можна через відповідне меню, яке кожен користувач налаштовує відповідно до власних потреб за допомогою переміщення піктограм.

Програмні засоби, рекомендовані при формуванні е-портфоліо [5]:

– програма *PowerPoint* – створення презентацій для лекцій і практичних занять;

– програма *Word* – розроблення опорних конспектів, карток-завдань та інших матеріалів, що включають тексти;

– програма *Excel* – розроблення тестів і систем рейтингової оцінки знань;

– *інструментальні системи створення сайтів* (наприклад, *FrontPage*, *Dream Weaver*) – розроблення матеріалів, що мають гіпертекстову структуру;

– *інструментальні засоби для створення комп'ютерних тестів* – розроблення тестів;

– *графічні пакети* (наприклад, *Photoshop*, *CorelDraw* тощо) – підготовка ілюстративних матеріалів: узагальнювальних схем, малюнків.

Відзначимо, що найчастіше використовуються Word, Excel, Photoshop, CorelDraw, а замість інструментальних засобів створення сайтів використовується програма *Sunrav Book Office* (програма для написання електронних підручників).

До набору сервісів для педагога доцільно додати [5]:

– *Google Диск* (*Google Drive*) – хмарне сховище стандартним обсягом до 1Гб з можливістю онлайн-перегляду змісту різних типів файлів, редагування деяких із них, створення кількох типів документів та організації доступу до них;

– *YouTube* – відео-хостинг (відеоматеріали не займають місця на Google Диску);

– *Google Фото* – збереження, редагування та публікація фотоматеріалів (можуть займати частину Google Диску);

– *Google Карти* (*Google Maps*) – картографічний сервіс, на якому може бути побудований набір карт, облік і збереження яких також знаходяться на Google Диску;

– *Google Календар* (*Google Calendar*) – сервіс для планування подій і справ за сіткою календаря та можливістю спільної роботи з ним;

– *Google Play* – магазин застосунків від Google, що надає можливість завантажити та встановити різні застосунки на мобільні пристрої з операційною системою Android;

– *Google Hangouts* – миттєвий обмін повідомленнями та відеоконференції від Google;

– *Google Клас* (*Google Classroom*) – онлайн-клас для ефективного навчання;

– *Blogger* – сервіс для ведення мережевих щоденників (блогів), що дозволяє розміщувати в СУБД на серверах Google як програмне забезпечення, так і записи, коментарі та персональні сторінки;

– *Google Сайти* (*Google Sites*), класична та нова версії – спрощений безкоштовний хостинг, що дозволяє: у короткий термін опублікувати інформацію, якщо пріоритетною є швидкість подання; під час створення можлива співпраця користувачів; до сайту можна вбудувати матеріали застосунків Google або інших інтернет-джерел.

Розроблення електронного портфоліо передбачає знання та розуміння структури його побудови, що розкриває основні аспекти діяльності педагога. Вона складається з логічно пов'язаних розділів, які характеризуються взаємопроникненням і взаємодоповненням кожного елемента.

Тип портфоліо – це певна форма автентичного оцінювання особистих досягнень і освітніх результатів, що розрізняється за цілями, структурою, компонентному складу, передбачуваними результатами.

У залежності від мети створення портфоліо розрізняють: за наступними типами [6]:

Портфоліо-власність (особистий) можна назвати професійним портретом педагога. *Ідеальний варіант* особистого портфоліо – *комплексний*, тобто вміщує в собі декілька типів. Крім цього, до його структури доцільно включити так званий *портрет*, який краще всього розмістити на самому початку.

Портрет розповідає про особистість педагога. Його пропонується виконувати у формі *резюме*. Акцент у резюме рекомендовано робити на наявному досвіді педагога в самоосвіті, у використанні в своїй практиці сучасних освітніх технологій, проєктувальної діяльності.

Портфоліо-звіт містить індивідуальну поточну професійну діяльність педагога, його *щоденник* для зовнішнього користувача. *Мета цього типу портфоліо* – показати ефективність вирішення педагогом завдань його творчого дослідження.

Портфоліо-самооцінка містить як результати діяльності педагога, так і зауваження адміністрації закладу освіти, атестаційної комісії. Демонструє позитивні та негативні сторони роботи педагога, слугує прогнозуванню та корекції його подальшої діяльності.

У залежності від *змісту* розрізняють такі *типи* портфоліо:

- *тематичне портфоліо* містить матеріали стосовно роботи з однієї теми;

- *портфоліо досягнень* містить кращі роботи, напрацювання, свідоцтва ефективної діяльності;

- *рефлексивне портфоліо* містить матеріали й оцінку (самооцінку) досягнення цілей, особливостей якості роботи з різними джерелами інформації, роздумів, відчуттів, сприймань;

- *проблемно-орієнтоване портфоліо* містить матеріали, що відображають цілі, процес і результат вирішення проблеми;

- *представницьке портфоліо* готується як підтвердження майстерності за окремими напрямками самоосвіти. Містить кращі закінчені роботи, фото, відеозаписи, матеріали на електронних носіях. Обов'язковим є письмовий аналіз;

- *портфоліо інформаційне* – форма організації роботи педагога з інформаційними матеріалами;

- *портфоліо документації* або «*робочий*» *портфоліо* демонструє професійний розвиток і зростання педагога, містить усі матеріали, починаючи від мети і тематики самоосвіти до практичного застосування і результативності.

Найуживаніша класифікація типів педагогічних портфоліо [6]:

Портфоліо документів – портфель сертифікованих (документованих) індивідуальних досягнень. Подібна модель передбачає можливість як якісної, так і кількісної оцінки матеріалів. Містить перелік і оцінки сертифікатів, що входять до його складу. Документи або їх копії можуть бути розміщені у додатках до портфоліо.

Переваги: можливість як якісної, так і кількісної оцінки матеріалів портфоліо.

Недоліки: не видно процесу індивідуального розвитку педагога, різноманітності його творчої активності, інтересів тощо.

Портфоліо робіт (процесуальний або показовий) – збірка різних творчих, проєктних, дослідницьких робіт, а також опис основних форм і напрямів професійної і творчої активності: участь у наукових конференціях, конкурсах, проєктах тощо.

Переваги: якісна оцінка за параметрами повноти, різноманітності і переконливості матеріалів, якості представлених робіт; уявлення про динаміку професійної й творчої активності, спрямованості інтересів.

Недоліки: якісна оцінка портфоліо доповнює підсумкову, але не може входити до рейтингу як сумарний складник.

Портфоліо відгуків – включає: самооцінку своїх досягнень, самоаналіз різних видів професійної діяльності та її результатів, резюме, планування майбутніх освітніх етапів, а також відгуки, представлені колегами, студентами (слухачами), керівництвом та ін. Може бути представлений у вигляді текстів висновків, відгуків, рецензій, есе, резюме, рекомендаційних листів.

Переваги: можливість включення механізмів самооцінки, що підвищує міру усвідомленого вибору подальших напрямів як професійного, так і самовдосконалення.

Недоліки: складність формалізації й обліку зібраної інформації. Не видно процесу індивідуального розвитку, різноманітності творчої активності, інтересів тощо.

Портфоліо процесу – матеріали, що характеризують освітній процес:

- авторські матеріали – методична і дидактична системи;

- традиційні та інноваційні освітні технології;

- освітні програми і плани курсів за вибором, спекурсів, факультативів (у тому числі й авторські);

- освітні проєкти, методичні рекомендації;

- уживані в освітньому процесі технології, у тому числі інформаційно-комунікаційні, методики, методи, засоби;

- диференціація й індивідуалізація освітнього процесу.

Портфоліо результатів – якісні й кількісні, безпосередні й опосередковані показники результатів роботи педагога:

- рівень професійно-педагогічної підготовки і діяльності;

- рівень професійно-педагогічних результатів – особистісне зростання педагога;

- рівень розвитку його учнів (студентів, слухачів), об'єктивність оцінки результатів діяльності.

Портфоліо методичне – методичні матеріали, що свідчать про професіоналізм педагога, зібрані або створені ним самим. Найповніше розкриває діагностичну діяльність педагога та містить такі складники:

- зразки анкетування, тестування, співбесід із учнями (студентами);
- розробки проведення позааудиторних заходів;
- розробки індивідуальних, групових і фронтальних бесід, дискусій.

Загальноприйнятої моделі портфоліо не існує. Кожен із педагогів – індивідуальність, у кожного свої інтереси й потреби, своє бачення навколишньої дійсності, а це означає, що у кожного існує своє уявлення про те, що повинен містити портфоліо. Окрім цього, велику роль у його формуванні відіграє специфіка навчальної дисципліни, у рамках якої він створюється.

На думку багатьох авторів [1; 3; 6], у спрощеному вигляді *структура портфоліо* може складатися приблизно з таких розділів:

- «*Портрет*» – призначений для надання інформації про автора портфоліо;
- «*Колектор*» – у цьому розділі зібрані матеріали, автором яких не є власне автор портфоліо;
- «*Робочі матеріали*» – містить усі ті матеріали, що створені й систематизовані автором портфоліо;
- «*Досягнення*» – у ньому знаходяться ті матеріали, які, на думку автора, відображають його кращі результати і демонструють успіхи.

Форма надання матеріалів у розділах вільна, у цьому підході відтворюється суб'єктивний характер роботи автора з портфоліо. Кількість обов'язкових рубрик встановлюється окремо: вона повинна бути необхідною і достатньою для відображення особливостей портфоліо.

Оцінювання результативної діяльності педагогічних працівників за своєю сутністю є визначення їхнього рівня компетентності за основними її показниками, а тому цей процес доцільно розглядати з позиції системного підходу.

При проведенні експертизи портфоліо увага експертів звертається на ефективність і перспективність тематики і проблематики роботи, інноваційність форм і методів їхньої реалізації і вирішення, а також оцінюється рівень участі в них педагога (*активно*: автор, виступаючий, консультант; *пасивно*: слухач, спостерігач).

При проведенні експертизи інноваційної та експериментальної діяльності педагога вищої школи вказується, на якому рівні використані результати його роботи: у діяльності закладу освіти, на рівні міста, району, області, країни.

При наявності публікацій оцінюється їхня актуальність, ступінь наукової новизни, практична спрямованість та ефективність використання на практиці.

Висновки та рекомендації членів експертної групи визначають ступінь реалізації педагогом своїх професій-

них інтересів, його можливості та здатності до подальшого розвитку.

Однією з найадекватніших форм проведення атестаційних випробувань педагогічних працівників є *презентація портфоліо* педагога. У цьому випадку можна оцінити не тільки професійні знання педагога, але й інші складники професійної компетенції, наприклад, уміння вирішувати проблеми у своїй професійній діяльності, відповідати новим фаховим вимогам.

Презентація портфоліо – форма атестаційного випробування, під час якого педагог, що атестується, представляє експертній групі свідоцтво свого професіоналізму й результатів педагогічної діяльності у формі структурованих портфоліо. Презентація може проходити у вигляді веб-сайту, авторського блогу, дайджесту матеріалів навчальної та науково-дослідної діяльності, виставки навчально-методичних матеріалів, слайд-шоу, доповіді, яка супроводжується комп'ютерним показом. Головна мета презентації – стисло представити основні результати виконаної роботи за певний період.

Презентація оцінюється як успішна, якщо: вона відповідає змісту портфоліо; в ній представлені основні результати, отримані автором; висока якість володіння матеріалом.

Висновки. Отже, електронне портфоліо педагога вищої школи – це особистий цифровий «слід», де за допомогою можливостей інформаційно-комунікаційних технологій демонструється документування власних досягнень, відповідно освітніх стандартів і вимог сучасності, здійснюється рефлексія, що необхідна для професійного розвитку і кар'єрного зростання.

Очевидно, що електронне портфоліо педагога є реальним доказом здатності до осмислення й управління власною діяльністю. Реалізація освітньої технології – *технології портфоліо* – не лише дає можливість звітування та оцінювання у роботі педагога, а й стає динамічним складником у процесі мобілізації його професійних компетенцій та інтерактивності його діяльності. У випадку вдалої розробки, введення у дію та використання електронні портфоліо можуть стати важливим інструментом у процесі планування та організації навчально-організаційної та науково-методичної видів діяльності педагогічних працівників вищої професійної школи.

Перспективи подальших досліджень. Застосування технології електронного портфоліо як одного із засобів формування психолого-педагогічної та науково-методичної компетентностей дозволить педагогу якісно підвищити рівень професійної компетентності відповідно до сучасних вимог суспільства та євроінтеграційних змін у системі вищої освіти, сформувати свій привабливий імідж у процесі ліцензування й акредитації закладу освіти та сертифікації освітніх послуг.

 Список використаних джерел

1. Бойко О. І. Електронне портфоліо викладача – альтернативна форма оцінки його педагогічної діяльності та професіоналізму. *Вісник Черкаського державного технологічного університету. Технічні науки*. 2017. № 1. С. 150–155.
2. Даниленко Л. Сучасні підходи до управління навчальними закладами в умовах інноваційного розвитку. *Післядипломна освіта в Україні*. 2008. Спецвипуск. С. 14–16.
3. Житеньов Н. В. Електронне портфоліо як інструмент самопрезентації майбутнього фахівця. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2017. № 3. С. 212–219.
4. Куку С. Ю. Електронні портфоліо та веб-портфоліо. *Наукові записки. Т. 73, Комп'ютерні науки*. Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». 2007. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Comp/2007_73/05_kyky_syu.pdf
5. Мазипчук М. Переваги та недоліки хмарних сервісів. Ресурсний сервіс ГУРТ. URL : <https://gurt.org.ua/articles/38359>
6. Моделювання портфоліо педагога : навч.-метод. посіб. / Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка ; уклад. Н. В. Бахмат. 2-ге вид., перероб. і доп. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А. 2014. 72 с.
7. Учитель І. Б. Формування професійних компетенцій майбутнього педагога професійного навчання за допомогою е-портфоліо. *Теорія і методика професійної освіти*. 2011. № 2. URL : <http://www.tmpe.gb7.ru/docs/2/11uchche.pdf>
8. Strudler N., Wetzel K. Electronic Portfolios in Teacher Education: Forging a Middle Ground. *Journal of Research on Technology in Education*. 2012. Vol. 44, no. 2. P. 161–173.

 References

1. Boiko, O. I. (2017). Elektronne portfolio vykladacha – alternatyvna forma otsinky yoho pedahohichnoi diialnosti ta profesionalizmu. *Visnyk Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnogo universytetu. Tekhnichni nauky*, 1, 150–155 [in Ukrainian].
2. Danylenko, L. (2008). Suchasni pidkhody do upravlinnia navchalnymi zakladamy v umovakh innovatsiinoho rozvytku. *Pisliadyplomna osvita v Ukraini*, special issue, 14-16 [in Ukrainian].
3. Zhytienov, N. V. (2017). Elektronne portfolio yak instrument samoprezentatsii maibutnoho fakhivtsia. *Vidkryte osvithne e-seredovyshe suchasnoho universytetu*, 3, 212-219 [in Ukrainian].
4. Kuku, S. Yu. (2007). Elektronni portfolio ta veb-portfolio. *Naukovi zapysky. T. 73, Kompiuterni nauky*. Nats. un-t "Kyievo-Mohylianska akademiia". Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Comp/2007_73/05_kyky_syu.pdf [in Ukrainian].
5. Mazyrchuk, M. *Perevahy ta nedoliky khmarnykh servisiv. Resursnyi servis HURT*. Retrieved from <https://gurt.org.ua/articles/38359> [in Ukrainian].
6. Bakhmat, N. V. (Comp.). (2014). *Modeliuvannia portfolio pedahoha: navch-metod. posib*. Kam'ianets-Podilskyi nats. un-t imeni Ivana Ohienka. Kam'ianets-Podilskyi: PP Buinytskyi O. A. [in Ukrainian].
7. Uchytel, I. B. (2011). *Formuvannia profesiynykh kompetentsii maibutnoho pedahoha profesiinoho navchannia za dopomohoiu e-portfolio. Teoriia i metodyka profesiinoy osvity*, 2. Retrieved from <http://www.tmpe.gb7.ru/docs/2/11uchche.pdf>.
8. Strudler, N., & Wetzel, K. (2012). Electronic Portfolios in Teacher Education: Forging a Middle Ground. *Journal of Research on Technology in Education*, 44, 2, 161-173.

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 11.08.2019

Шевчук Светлана. Электронное портфолио как инструмент оценивания уровня профессиональной компетентности педагога высшей школы.

А Проблема создания портфолио педагога высшей школы активно обсуждается отечественной педагогической общественностью, прежде всего, в связи с возможностью выявления, изучения, обобщения, презентации и использования авторского перспективного педагогического опыта, повышения уровня научно-методической компетентности педагога, оценивания эффективности его профессиональной деятельности в процессе прохождения им квалификационной аттестации и сертификации. Содержание статьи освещает особенности и методiku создания педагогических портфолио разных типов и видов как инструмента оценивания профессиональных достижений педагога высшей школы по реализации образовательных практик на всех этапах учебного процесса в профессиональных учебных заведениях. На основе анализа профессиональной компетентности и её ключевых компетенций раскрывается сущность, цель, задания, предназначение и концептуальные положения компетентностного подхода к процессу обобщения и систематизации перспективного педагогического опыта педагога высшей профессиональной школы.

Ключевые слова: профессиональная компетентность; компетентностный подход; портфолио педагога; электронное портфолио; критерии оценивания

Shevchuk Svitlana. E-portfolio as a Tool for Assessing the Level of High School Educator's Professional Competence.

С The theme of creating e-portfolio by a high school educator is being actively discussed by the national pedagogical community, first of all in connection with the possibility of identifying, studying, summarizing, presenting and implementing the author's perspective pedagogical practices, increasing the level of scientific and methodical competence of educators in the process of passing their qualificaltional attestation and certification. The paper depicts the peculiarities and methods of creating a pedagogical portfolio of different types and kinds as a tool to summarize and evaluate the high education teacher professional achievements within implementation of innovative practices at all stages of the educational process in institutions of vocational training. On the basis of professional competence analysis and its key competencies, the paper reveals the essence, purpose, tasks, assignments and conceptual provisions of the competence approach to the process of generalization and systematization of perspective experience of the vocational school educator.

Key words: professional competence; competence approach; teacher's portfolio; e-portfolio; evaluation criteria

Шевчук Світлана Степанівна, старший викладач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України

E-mail: shevchukbinpo@ukr.net